

Název široké zátoky na nejzápadnějším pobřeží Austrálie pochází z období, kdy evropské námořní mocnosti usilovaly o objevení neznámé jižní země. O tom, kdo skutečně jako první nový kontinent objevil, se můžeme jen domnívat. Přírný důkaz o přistání u australských břehů pochází až z roku 1616, kdy v Shark Bay na dnešním ostrově Dirka Hartoga, nesoucím jméno svého objevitele, přistál s holandskou lodí Eendracht kapitán Dirk Hartog. Zanechal zde po sobě talíř s vyrytým holandským nápisem, který byl o 81 let později objeven jiným holandským kapitánem Williamem de Vlaminghem. O pouhé dva roky později přistál mezi ostrovem Dirka Hartoga a Peron Peninsula (Peronův poloostrov) Angličan William Dampier, který dal zátocce dnešní jméno. Údajně spatřil v místních vodách velké množství žraloků. Dnes nám však může tento název připadat zavádějící, neboť tito neúnavní plavci a obávaní predátoři zde příliš hojně nejsou. William Dampier byl zároveň prvním Angličanem, který vstoupil na australskou půdu a jako první si zde všiml unikátního přírodního bohatství. Z jeho poznámek se zachoval například první popis klokana. Objevení tohoto nejzazšího cípu australského kontinentu Evropany až v sedmáctém století však neznamena, že by oblast nebyla po dlouhá staletí osídlena. Doklady pobytu domorodého obyvatelstva jsou starší 22 000 let. Dá se tedy předpokládat, že tito obyvatelé byli pravděpodobně první, kteří přišli do kontaktu s Evropany.

Shark Bay (Žraločí zátoka) byla do seznamu UNESCO zapsána v roce 1991, a to

na základě svého neocenitelného přírodního bohatství. Rozloha rezervace je 21 973 km², z čehož 14 459 km² připadá na mořské ekosystémy. Jedním z hlavních kritérií, které přispěly k zařazení do seznamu UNESCO, byl významný objev učiněný v roce 1954. V jedné ze zátok Shark Bay, zvané Hamelin Pool, byly objeveny stromatolity, do té doby známé jen jako fosilie. Tyto bochníkovité vrstevnaté útvary, tvořené mikroskopickými cyanobakteriemi (sinicemi), patří k nejstar-

Shark Bay

Na západním pobřeží Austrálie, 800 km severně od Perthu, v teplém subtropickém pásu, se rozkládá mělká zátoka Shark Bay (Žraločí zátoka). Její členité pobřeží dlouhé 1 500 km spadá na některých místech do moře kolmými, až 200 metrů vysokými klify.

ším dokladům života na Zemi. Byli prvními organismy produkujícími kyslík. Stáří fosilních stromatolitů dosahuje až 3,5 miliard let. Oblastí, v nichž se stromatolity uchovaly, není na světě mnoho. Kromě Shark Bay se s nimi setkáme ještě na několika místech podél pobřeží Západní Austrálie, dále pak v Perském zálivu a v Malých Antilách. Proč přežily stromatolity v hojném počtu právě v Hamelin Pool není náhoda, ale shoda několika faktorů. Ústí do zátoky je totiž přehrazeno

písečnou lavicí omezující cirkulaci vody a její salinita díky vysokému výparu dosahuje extrémních hodnot; proto zde nepřežijí žádní přirození konzumenti cyanobaktérií. Kromě toho je zde ve vodě obsaženo velké množství uhličitane vápenatého, který stromatolity potřebují k růstu.

Dalším světovým unikátem jsou porosty mořské trávy (*Amphibolis antarctica*), v došlovném překladu zvané mořské louky (Seagrass meadows), pokrývající 4 000 km².

Porosty mořské trávy tvoří druhově bohaté ekosystémy. Mezi obyvatelé těchto unikátních ekosystémů patří například Dugong indický (*Dugong dugong*) z řádu Sirén.

Tento plachý savec vegetarián, pro něhož je mořská tráva zdrojem potravy, vytvořil v Shark Bay jednu z největších a nejstabilnějších populací na světě. Dorůstá až 4 metrů a váží do 200 kg. Odhaduje se, že zde žije přibližně 14 000 jedinců, což představuje 12,5 % světové populace. Dříve byl hojně loven pro tuk, jemuž se připisovaly hojivé účinky. Pláže členité zátoky Shark Bay jsou také významnými hnízdními plážemi Karety obecné (*Caretta caretta*) a Karety obrovské (*Chelonia mydas*). Unikátnost Shark Bay spočívá také v terestrické flóře a fauně s mnoha endemitskými druhy. S 230 druhy ptáků se řadí k nejdůležitějším hnízdištím a zimovištím australského pobřeží.

Turisty však do odlehle části západního pobřeží Austrálie nejvíce lákají delfíni (Delfín skákavý – *Tursiops truncatus*); jejich malá skupinka připlouvá k pobřeží již od 60. let minulého století. Proč vlastně delfíni začali interagovat s člověkem, nevíme. Dnes se jejich chování pečlivě sleduje a vyrostlo zde jedno z největších výzkumných center studujících tyto unikátní savce ve volné přírodě.

Tomáš Chuman,
doktorand katedry fyzické geografie
a geokologie PŘF UK Praha

Lokality na seznamu světového dědictví UNESCO v Austrálii

Foto 1: Jedna ze nejznámějších pláží v oblasti Shark Bay je Shell Beach. Tato 110 km dlouhá pláž je tvořena až 10 m mocnou vrstvou schráněk mořského mlže *Fragum erugatum*. Osadníci řezali ze ztuhlých vrstev schránek tvárnice na stavbu domů. Dnes se zde bloky těží pouze k opravě původních staveb.

Foto 2: Stromatolity jsou vrstevnaté útvary, v nichž pouze nejsvrchnější vrstva je živá. Jednotlivé vrstvy jsou tvořeny jemným materiálem, zpevněným uhličitane vápenatým a odumřelými cyanobakteriemi; ty musí neustále a neúnavně prerůst vrstvu jemného materiálu, který je zanáší. Stromatolity vyrostou o 0,4–1 mm za rok.

Foto 3: Nádherne uhlečná (*Clianthus formosus*) je rostlinou charakteristickou pro suché oblasti Austrálie. Byla také jednou z prvních rostlin, které do Evropy ze Západní Austrálie přivezl William Dampier. Dodnes je uložena v herbáři v Oxfordu.

Foto 1–3: T. Chuman

